

Сенькович О. Р.,

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри іноземних мов

Національного університету «Львівська політехніка»

Баглай О. І.,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри іноземних мов

Національного університету «Львівська політехніка»

ЛІНГВОЕСТЕТИЧНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ХУДОЖНЬОГО ЧАСУ В ПОЕЗІЇ Б.-І. АНТОНИЧА

У статті здійснено різноаспектний функціонально-семантичний аналіз лексичних одиниць і образно-естетичних, тропейчних структур, які в індивідуальній поетичній мові Б.-І. Антонича репрезентують тематичну сферу «час», вербалізують індивідуально-авторську темпоральну художню картину світу. Основну увагу зосереджено на базових одиницях двох репрезентативних лексико-тематичних груп – «назви частин доби» та «назви пір року».

Детально розглянуто основні структурні та семантичні типи епітетних і метафоричних мінітекстів, які в індивідуально-авторському стилі Б.-І. Антонича продуктивно забезпечують лінгвоестетичну репрезентацію художнього часу. Вказано на найбільш визначальні для формування досліджуваних тропейчних моделей авторські асоціативні кореляції. Послідовно простежено механізми естетизації часономенів в автологічних та металогічних контекстах.

Окрему увагу присвячено вивченню художніх означень до часономенів. Корпус зафіксованих епітетів структуровано на тематичні підгрупи одиниць зі стрижневими семами моделювання змісту 'власне часова ознака', 'тривалість', 'температура', 'метеохарактеристика', 'колір', 'звук', 'запах', 'смак', 'портретна характеристика', 'психологічна оцінка', 'характерологічна оцінка', 'конотативна оцінка'. Зазначено, що є доцільною стратифікація епітетів на два великі сегменти – *автологічні* (безобразні, конвенціоналізовані) та *металогічні* (образні).

Простежено закономірності послідовного індивідуально-авторського розширення прикметникової сполучуваності часономенів у поетичних контекстах.

Зазначено, що перспектива дослідження засобів лінгворепрезентації *часу* пов'язана з потребою поглибленого вивчення семантико-асоціативного потенціалу часономенів та встановлення закономірностей їх контекстного образно-естетичного й експресивного розвитку в різножанрових текстах.

Ключові слова: мовотворчість Б.-І. Антонича, індивідуальний поетичний словник, мовна картина часу, часономен, номінації частин доби, номінації пір року, епітет, метафора, мовно-естетичний знак національної культури.

Постановка проблеми. Неослабність уваги мовознавців до структурно-семантичних моделей репрезентації часу в мовотворчості українських авторів, які належать до різних естетичних платформ і часових періодів розвитку української словесності, пов'язана, насамперед, зі світоглядним та філософсько-культурним характером поняття *час* – «тривалість

існування явищ і предметів, яка вимірюється століттями, роками, місяцями, годинами, хвилинами і т. ін. // Проміжок, відрізок у послідовній зміні годин, днів, років, протягом яких що-небудь здійснилося, здійснюється чи здійснюватиметься» [1, с. 274]. При цьому важливо врахувати, що час – не тільки фундаментальна філософська і світоглядна категорія, а й «асоціативно-образний поліконденсат, в якому відобразилися національно-культурна, ментально-психологічна специфіка і ціннісна орієнтація українського народу» [2, с. 192]. Тому в єдності з мовно-ментальним поняттям «*простір*» поняття «*час*» «творює основний семантичний інвентар культури народу й суспільства» [3, с. 36], формує визначальний фрагмент національно-мовної картини світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній українській лінгвістиці тексту, зокрема в лінгвостилістиці, різноаспектне дослідження образу «час», однойменної ключової лексеми і тематичних груп лексики та тропейчних засобів, через які реалізується її текстове змістове розгортання, залишається одним із пріоритетних напрямів (М. Кочерган, С. Єрмоленко, Л. Пустовіт, Л. Кравець, Г. Сюта, О. Задорожна). На тлі активного опрацювання цього напрямку в лексико-фразеологічному, функціонально-семантичному, лінгвопрагматичному, лінгвокультурологічному аспектах питання ідіостильової репрезентації вивчені поки що мало. З огляду на це увиразнюється потреба поглибленого студіювання темпоральних номінацій як складників ідіопоетичних систем, одиниць індивідуальних поетичних словників. Такі студії дають змогу з'ясувати семантико-асоціативний потенціал часономенів, продемонструвати загальні закономірності й індивідуальну специфіку їх контекстного образно-естетичного й експресивного розвитку, простежити й описати здатність до нарощення нової стилістичної валентності.

Системне осмислення номінацій *часу* і засобів вираження часових відношень в українській лінгвостилістиці представлено і у форматах масштабних індивідуальних досліджень, і в численних статтях. У них автори, спираючись на теоретико-методологічні здобутки вітчизняних і зарубіжних попередників (В. Гак, О. Тарасова, А. Вежбицька, М. Всеволодова, О. Яковлева, Ю. Караулов, С. Єрмоленко, Л. Лисиченко, М. Кочерган, В. Калашник, В. Кононенко та ін.), підтверджують статус категорії *час* як фундаментального мовно-ментального поняття і поглиблюють тезу щодо необхідності диферен-

ціювати *час мовний* і *час лінгвістичний*, пор.: «час мовний – це система різнорівневих засобів мови, її різноманітних одиниць і структур, які існують у мові незалежно від суб'єкта пізнання. <...> Лінгвістичний час виражає наукове уявлення про характер мовного часу і допускає різноманітні підходи та інтерпретації» [3, с. 27].

Також українські дослідники нового покоління (О. Маленко, Л. Кравець, Г. Сюта, О. Тищенко, Т. Скорбач, О. Царук, О. Задорожна, О. Петрушенко, М. Цегельська) послідовно наголошують на тому, що способи й засоби текстової репрезентації часу в художніх творах, різних за жанрово-стильовою належністю, мотивами, тематикою, помітно відрізняється. Адже, з одного боку, *час* як вимір буття завжди органічно присутній у художній творчості, а з іншого – «кожен автор живе у своєму часі, фізичному й соціокультурному просторі і відтворює, описує світ крізь призму індивідуального досвіду, національної культури, до якої він належить» [4, с. 25]. Наведена теза гармонійно кореспондує із сучасним стилістичним поняттям «*ідіостилюва поетична норма*». Саме в цьому вимірі дослідники дедалі частіше звертаються до інтерпретації «процесів і явищ, що відбуваються в художньому дискурсі та є знаковими з погляду історії літературної мови, історичної стилістики, оскільки часові, просторові й ідіостилюві параметри поетичної норми підтверджують тезу про те, що норми художньої мови мають персоналізовану живу хронологію» [5, с. 53].

Окремий об'єкт активного лінгвістичного вивчення – це *час художній*, який «об'єднує увесь темпоральний зміст, представлений у творі» [6, с. 1]. Художній час відбиває послідовність/змінність подій у творі, хронологію розгортання художньої дійсності, моделює часопростір прозового, драматургічного чи поетичного тексту. Інтегруючись у його систему твору, час об'єктивний (фізичний, історичний, природний) максимально адаптується до тематики й ідейно-естетичного змісту. Найпоказовіше цю адаптацію можна простежити на лексико-фразеологічному рівні тексту, тобто на рівні лексичних та фразеологічних одиниць, які покривають понятійну сферу *час* і вербалізують художньо-мовну картину *часу*.

Мега статті – простежити особливості лінгвоестетичної репрезентації художнього часу в мовотворчості Б.-І. Антонича [7], яка становить самодостатній фрагмент українського поетичного дискурсу.

Виклад основного матеріалу. Основу індивідуального словника лінгворепрезентації часу в мовотворчості Б.-І. Антонича становлять номінації, які традиційно поділяємо на лексико-тематичні групи «назви пір року», «назви частин доби», «назви днів тижня», «назви одиниць вимірювання часу» тощо. У розглядуваній поезії вони репрезентовані з різною інтенсивністю і творять неоднакові за кількісною наповненістю і структурно-семантичною організацією типи образів і тропів.

Когнітивно-текстовий аналіз поетичних текстів Б.-І. Антонича дає змогу встановити найбільш компонентно наповнені лексико-тематичні групи номінацій часу: 1) «назви частин доби»: *ранок* – «частина доби після ночі, початок, перші години дня» [8, с. 451], *день* – «частина доби від сходу до заходу сонця, від ранку до вечора» [9, с. 243], *вечір* – «частина доби від кінця дня до початку ночі» [10, с. 344], *ніч* – «частина доби від заходу до сходу сонця, з вечора до ранку» [11, с. 429] та 2) «назви пір року»: *зима* – «найхолодніша пора року між осінню і весною» [12, с. 566], *весна* – «пора року між зимою і літом, яка характе-

ризується подовженням дня, потеплінням, появою перелітних птахів, розквітом рослин» [13, с. 341], *літо* – «найтепліша пора року між весною й осінню» [14, с. 530], *осінь* – «пора року між літом і зимою, яка характеризується скороченням дня, поступовим похолоданням, відльотом птахів у вирій, скиданням рослинами листяного покриву і т. ін.» [15, с. 766].

Варто звернути увагу на мовно-естетичні стереотипи зображення початку, перебігу, закінчення певного часового періоду. Найчастіше це дієслівно-іменникові метафори, в яких домінує динамічно-процесуальна дієслівна ознака і які в сукупності формують метафоричну модель «час як динамічне явище». Мотиваційно семантичне розгортання цієї моделі ґрунтоване на художній естетизації визначених у лексикографічному тлумаченні базових об'єктивних властивостей часу «минуцність» та «плинність». Це пояснює функціонально-стилістичну актуалізованість і метафоротвірну продуктивність дієслів із відповідними архісемами й семами – *минати, проминати, спливати* тощо.

Актуальний для поезії Б.-І. Антонича словник опису часу – це фрагмент національної художньо-мовної практики, тому природним, органічним для нього є традиційне поєднання базового поняття та його найрізноманітніших лексичних конкретизаторів із дієсловами настання, руху, прибуття, проминання тощо: *йти, минати, прийти, проходити*. Така сполучуваність – узуальна, закріплена в загальнономовних словниках, тому зафіксовані в поетичних текстах вислови *час минув / минає, місяць минув, дні ідуть, дні минають, проходять віки, час зупинився* і т. ін. сприймаються як автологічні, стилістично й оцінно нейтральні позначення минулості, плинності часу, пор.: *Такі бувають часом дивні хвили, / що, сам не знаєш звідкіля, чому, / приходять в ніч, від померків німу, / чи в день, як сонце стане в повній силі* [7, с. 22]; *Поете чорних рук, зерно потіхи сій! / Бо прийде, прийде нагороди день / терплячим, милосердним і хоробрим. / Не знатимеш уже сумних пісень* [7, с. 79]; *Темп часу не став, у бігу все шалене прискорення* [7, с. 34]; *Час проминує молодечих пригод, і змаганняв, і бесід* [7, с. 54]; *Станує час – це бог спинив твої грядучі дні* [7, с. 77]; *Під шум морських грив проминали вмить дні дикі, пристрасні* [7, с. 35]; *І день, і вік однаково минають* [7, с. 58]; *минає місяць квітів – звіть його трояндень!* [7, с. 128].

Дуже чітко на тематичні підгрупи структурується корпус зафіксованих у поетичній мові Б.-І. Антонича художніх означень до часономів. Серед таких як основні виділяємо тематичні групи епітетів:

– зі стрижневою семою моделювання змісту 'власне часова ознака' – *літній день, літня ніч, весняний день, літній вечір, весняний вечір, ніч весняна / весіння, хвилини ранкові, давнє літо* та ін.: *Є світ над нами високо такий <...> що в літній день життям приносить зраду* [7, с. 27]; *Чи в очі дощ січе, немов горюх, / чи в літній день пітніти буде тіло, / хоч рахувати ти б не вмів до трьох* [7, с. 49]; *Літня ніч угору на недеї, кичери / піднесеться* [7, с. 61]; *В <...> день весняний / хвиль каламутних із-під льодового покривала вплив* [7, с. 53]; *Самітний друже, <...> / В цей вечір весняний ходи зо мною* [7, с. 160]; *Вітри ранкові, наче мітли, / з стежок змінюють ніч весінню* [7, с. 132]; *Мов фальшива струна, так дзвенить кожний спів / під сурових світлань весну пізню* [7, с. 107]; *про Тебе нам говорить казка давнього літа* [7, с. 84];

– зі стрижневою семою моделювання змісту ‘тривалість’ – *довгі дні, довгі ночі, короткі дні, ніч коротка, тривала ніч*, пор.: *Дозрівають довгі дні, як ярі яблука, / лине листя з лип* [7, с. 29]; *Слова, що вимріяні у безсонні, довгі ночі, / коли стріла натхнення іддо точить* [7, с. 114]; *Короткими днями / цвітуть вогнями / на краю плаю, / немов квітками* [7, с. 45]; *гостре вістря душу ятрить, / серп і серпанок нам на ніч коротку* [7, с. 56];

– зі стрижневою семою моделювання змісту ‘температура’ – *гарячий день, літеплий день, жаркий день, палюча ніч, дні холодні, прохолодний вечір*, пор.: *Жаркий, духотний день, зомлівши, / мов стовп, упав на груди ночі* [7, с. 146]; *В літеплий день весняний / хвиль каламутних із-під льодового покривала вплив* [7, с. 53]; *Палюча ніч пророків. Кануть литі з золота хвилини* [7, с. 124]; *Мої дні жорстокі та холодні / полину навіяли в пісні* [7, с. 124]; *тепла ніч угору на недеї, кичери / піднесеться пахоцями квітів багатьох* [7, с. 61]; *похилився над пристанню літеплий березень* [7, с. 33];

– зі стрижневою семою ‘метеохарактеристика’: *ясний день, погожий день, сонячний день, сонячний ранок, темна ніч, погідна ніч, місячна ніч, зоряний вечір*, пор.: *шумує день погожий, / кипить зелена заметіль* [7, с. 104]; *Слова, що пахнуть житом, сіном, сонячними днями, / надихані землею та навіяні вітрами* [7, с. 114]; *В городі в темну ніч самітний Вертер / на зір вазі сам важить світ і серце* [7, с. 37]; *буває ніч погідна, як місяць срібло лє на сад / і тишею тебе впливає* [7, с. 57];

– зі стрижневою семою моделювання змісту ‘колір’ – *блакитний ранок, ранок попелястий, ранок сивий, сірий ранок, сірий день, сивий день, день багровий, сірий вечір, сизий вечір, ніч блакитна, ніч зелена, чорна ніч, смаглява ніч, золота осінь, сірі години*, пор.: *Каптані в ранок сивий, попелястий / шуміли над твоїм вікном* [7, с. 38]; *в трояндах пострілів змінє ніч у день багровий* [7, с. 155]; *мокрі зорі куряться під сизий вечір* [7, с. 150]; *Найблакитніша з всіх ночей блакитних – наша* [7, с. 140]; *За берегами смутку, де лягла відвічна ніч зелена, <...> сходять буйволи червоні на підземні / левади* [7, с. 142]; *Зелена ніч рослин душина екстазою знемоги* [7, с. 187]; *душа його крилата й звільнена від форми / ширяє <...> за муром ста ночей, що фосфорні та чорні* [7, с. 141]; *виходжу в чорну ніч на танок, / деру очима тїнь, гляджу зорі* [7, с. 38]; *ніч чорна, наче вугіль, / ходить тїнь по площі Юра* [7, с. 18];

– зі стрижневою семою моделювання змісту ‘звук’ – *гамірливий вечір, тихий вечір і т. ін.: Під тихий вечір, / як вітер хмари пожене на сон, / <...> у гай піду та сяду під вербою* [7, с. 47];

– зі стрижневою семою моделювання змісту ‘запах’ – *вечори пахучі*, пор.: *Напишеш повість: вечори пахучі, / задума вільх, дахів багровий пояс* [7, с. 181];

– зі стрижневою семою моделювання змісту ‘психологічна оцінка’ – *жорстокі дні, безпросвітні дні, вечір елегійний, дні скорботні, ніч чиста, день окрилений, день п’яливій*, пор.: *Не втекти вже, дарма, від жорстоких цих днів, / не втекти вже ні в мрію, ні в пісню* [7, с. 116]; *Навіщо серце ти шалене / в ці безпросвітні будиш дні?* [7, с. 55]; *Спалився вечір елегійний, / зів’яв, мов пісня, спелелів* [7, с. 97]; *наче темні грона, висять дні скорботні* [7, с. 141]; *3-за золотого шумовиння / ніч блакитніє чиста* [7, с. 146]; *Весни пожежа підпала ранок, / і знову день окрилений, / і знову день п’яливій* [7, с. 192];

– зі стрижневою семою моделювання змісту ‘смак’ – *ночі гіркі: П’яніючи отруйним чадом / ночей <...> гірких, / дивлюся в місяця свічадо* [7, с. 113];

– зі стрижневою семою моделювання змісту ‘характерологічна оцінка’ – *зла ніч, спокійні ночі, вечір забобонний, дні жорстокі, весна лірична*, пор.: *зір розтратниця – зла ніч* [7, с. 146]; *у тиші спокійних ночей без хвиль шуму не спали* [7, с. 33]; *Тремти в цей вечір забобонний, / мов астролог, дивися в зорі!* [7, с. 151]; *Мої дні жорстокі <...> / полину навіяли в пісні* [7, с. 124]; *Весна лірична відплила, / тєслярське літо знову* [7, с. 170];

– зі стрижневою семою моделювання змісту ‘конотативна оцінка’ – *ніч багрянородна, ніч марнотратна, вечір епічний, день окрилений, день п’яливій, весна весільна, весна п’ялива, весна окрилена, весна трояндна, літо стигле, осінь оайстрєна*, пор.: *Багрянородна ніч* [7, с. 142]; *Ніч марнотратна нищить надмір форм, як зайві плями* [7, с. 172]; *Епічний вечір починає владу* [7, с. 161]; *і знову день окрилений, / і знову день п’яливій* [7, с. 192]; *Весна весільна і п’ялива <...> / Це ти мене заворожила / на смерть і на життя* [7, с. 107]; *Наче гарне, стигле літо на весінній поводі, / в душі дозріла спіла повнота* [7, с. 61]; *Страшне вино ночей доспілих / по вінця в черепі хлюпоче* [7, с. 199]; *Весні окрилений молись, / карбуї на камні пісню калинову* [7, с. 178]; *щоб сонце жєвріло ясніш від гриви лева / весні трояндній й осєні оайстрєній!* [7, с. 149]. Прикметно, що більшість епітетів з архісемою ‘конотативна оцінка’ у поезії Б.-І. Антонича є компонентами ширших, кількаступенево організованих метафоричних комплексів.

Загалом продемонстрований корпус художніх означень чітко стратифікується на два великі сегменти – *автологічні* (безобразні, конвенціоналізовані) та *металогічні* (образні).

Естетичне навантаження автологічних епітетів, поєднаних із дистрибутами-часономенами, в поезії Б.-І. Антонича переконливо демонструють одиниці названих вище тематичних мікрогруп означень зі стрижневими семами моделювання змісту ‘власне часова ознака’ (*зимовий, весняний, літній, осінній, ранковий, вечірний*), ‘тривалість’ (*довгий, короткий, тривалий, миттєвий, вічний, нескінченний*), ‘температурний режим’ (*холодний, прохолодний, теплий, літеплий, гарячий, спекотний, жаркий*), ‘метеорологічний стан’ (*ясний, погожий, сонячний, темний, погідний, дощовий, морозний, місячний, зоряний*). Простеживши закономірності їх поєднання з часономенами, маємо підстави констатувати, що такі означення в художньо-естетичній формі відображають природну логіку настання, тривання й закінчення певних часових періодів, яка відповідає побутовому досвіду їх сприймання, енциклопедичним знанням про час і світ загалом.

Текстову структуру багатьох віршів і пейзажного, і лірично-психологічного змісту естетизують різнотипні оказіональні трансформації первинного значення кольору. Зокрема, одне з найвиразніших образних, естетично трансформованих кольоропозначень, що вживаються як оцінні характеристики часу, – колоратив *сірий*. Його текстове поєднання з часономенами *день, вечір, будні* не тільки вербалізує візуальне враження, а й виражає психологічну характеристику часового періоду. При цьому пряме колоративне значення стає стилістично периферійним на тлі виразного домінування зафіксованого в словниках переносного значення «нічим не примітний, невизначений. // Позбавлений новизни, одноманітний; беззмістовний» [16, с. 279]. Напри-

клад: *Сірий ранок ніч розколе, згасне сон на квіті* [7, с. 46]; *О, хто не знає це бажань втекти / з-під млинового сірих днів каміння* [7, с. 25]; *Тихо проходив тут день кроками сірих годин* [7, с. 53]; *Сніг поеліє в сірий вечір, / щоранку у восях цвіте* [7, с. 149]. Такі слововживання асоціативно прозорі з погляду розуміння їх мотиваційної основи.

На окрему увагу заслуговують аудіальні епітети – художні означення, в яких зафіксовано засоціюваність понять «час» – «звук». У відповідних контекстах за посередництвом традиційних та індивідуально-авторських художніх означень відбувається інтенсифікація базової семантики назв часових відтинків. Так, закономірність у вираженні часової картини світу через уживання аудіально маркованих означень показово ілюструють контекстні поєднання часомену *вечір* з епітетом *тихий*, що є носієм нульового рівня актуалізації семи 'звук': *Під тихий вечір, / як вітер хмари пожене на сон, / <...> у гай піду та сяду під вербою* [7, с. 47].

Поетичні тексти Б.-І. Антонича переконливо засвідчують і таку тенденцію, як антропоморфізація епітетного опису часу: *В осені день кучерявий дощем тут приїхав із гиря; / всюди лежала імла* [7, с. 53]; *Не втекти вже, дарма, від жорстоких цих днів, / не втекти вже ні в мрію, ні в пісню* [7, с. 116]; *Мої дні жорстокі <...> / полину навяли в пісні* [7, с. 124]; *Самотній вечір у тасмичність світу оловитий* [7, с. 168]; *Тремти в цей вечір забобонний* [7, с. 151]; *зір розтратниця – зла ніч* [7, с. 146]; *Ніч марнотратна нищить надмір форм* [7, с. 172]. При цьому помітно, що в корпусі антропоморфних епітетів психоемоційні характеристики (*жорстокі дні, самотній вечір, забобонний вечір, зла ніч, спокійні ночі, марнотратна ніч*) виразно домінують над зовнішньопортретними (*день кучерявий*) і сприяють психологізації індивідуально-поетичного викладу в стилістичному сегменті опису часу.

Спостереження над текстами Б.-І. Антонича дає також підстави стверджувати, що автор послідовно розширює прикметникову сполучуваність часоменів. Найпереконливіше активність такої розбудови можна простежити у дво- та багаточленних рядах означень, ужитих щодо одного дистрибута – часової номінації: *День зелений, день хрещатий, / герці радісних лошаг. / В пісні важко передати / те, чим крилється душа* [7, с. 109]; *І зір розтратниця – зла ніч і день сліпучий / розтратно твореним і нищеним багатством... [7, с. 146]; П'яніючи отруїним чадом / ночей сріблених та гірких, / дивлюся в місяця свічадо* [7, с. 113]; *Ніч темна, олив'яна, зимна, люта, чорна / лиш вітер / обертає хмар важенні жорна* [7, с. 51]; *Годинник б'є, дві розжі, свічка / і маска – смерті чи кохання? / І завжди ніч /.../ і перша, й тисячна, й остання* [7, с. 114]. Звертаємо увагу на те, що в межах одного епітетного ряду одночасно вживаються і позитивно, і негативно марковані контекстуальні характеристики часу.

Висновки. Отже, *час* – один із базових фрагментів і загальномовної, і художньо-мовної, й індивідуально-авторських картин світу. Закономірності й особливості розгортання індивідуальної мовної картини часу в поетичній мові Б.-І. Антонича найпоказовіше засвідчує лексико-фразеологічний рівень його текстів, тобто ті компоненти авторського словника, які покривають поняттєву сферу *час*. Репрезентативні з цього погляду одиниці лексико-тематичних груп «назви пір року» та «назви частин доби».

Перспектива дослідження закономірностей лінгвопрезентації образу *час* пов'язана з можливістю удокладнити бачення семантико-асоціативного потенціалу часоменів, панорамніше продемонструвати їх контекстний образно-естетичний та експресивний розвиток, чіткіше простежити напрями нарощення нових контекстуальних зв'язків у різноманітних текстах.

Література:

1. Словник української мови: в 11 т. Т. XI. Київ : Наукова думка, 1980.
2. Кравець Л.В. Метафорична репрезентація концепту «час» в українській поезії ХХ ст. *Лінгвостилістика: об'єкт – стиль, мета – оцінка*. Київ, 2007. С. 192–197.
3. Тарасова Е.В. Время как компонент лингвокультуры. *Вестник МГУ*. 2000. Т. 3, № 4. С. 36–38.
4. Сютя Г.М. Цитатний тезаурус української поетичної мови ХХ століття. Київ, 2017.
5. Сютя Г. Літературна норма vs норма поетична. *Культура слова*. 2011. Вип. 74. С. 51–59.
6. Голосова Т.М. Темпоральна структура художнього тексту : автореф. дис. ... докт. філол. наук. Київ, 2002.
7. Антонич Б.-І. *Вибране*. Київ, 2003. 376 с.
8. Словник української мови: в 11 т. Т. 8. Київ : Наукова думка, 1977.
9. Словник української мови: в 11 т. Т. II. Київ : Наукова думка, 1971.
10. Словник української мови: в 11 т. Т. I. Київ : Наукова думка, 1970.
11. Словник української мови: в 11 т. Т. V. Київ : Наукова думка, 1974.
12. Словник української мови: в 11 т. Т. III. Київ : Наукова думка, 1972.
13. Словник української мови: в 11 т. Т. I. Київ : Наукова думка, 1970.
14. Словник української мови: в 11 т. Т. IV. Київ : Наукова думка, 1973.
15. Словник української мови: в 11 т. Т. V. Київ : Наукова думка, 1974.
16. Словник української мови: в 11 т. Т. IX. Київ : Наукова думка, 1978.

Senkovych O., Bahlai O. Linguistic representation of artistic time in the poetry of B.-I. Antonych

Summary. The article carries out a variety of functional and semantic analysis of lexical units and text structures, which represent the thematic sphere of “time”, verbalize the individual temporal image of the world in B.-I. Antonych individual poetic language.

The main attention is focused on the basic units of two lexical-thematic groups – “the names of parts of the day” (morning, day, evening, night) and “the names of seasons” (winter, spring, summer, autumn). Units of these thematic groups are considered within epithet and metaphorical minitexts. Author's distinctive associative correlations in the investigated trope models are also considered.

It is defined that the main linguistic and aesthetic image stereotypes of different day periods in the poetry of B.-I. Antonych should include verb-noun metaphors, where dynamic-procedural verb mark dominates. Altogether these features form a metaphorical model of “time as a dynamic phenomenon”. The semantic development of this model is based on artistic aesthetic features of “minimum” and “fluidity” time periods (go, pass, accept, pass, float, etc.).

A set of recorded artistic notations for time records is structured into such thematic epithets subgroups with core content modeling words as ‘time feature’, ‘duration’, ‘temperature’, ‘meteorological characteristics’, ‘color’, ‘sound’, ‘smell’, ‘taste’, ‘psychological assessment’, ‘character assessment’, ‘connotative assessment’. Epithets stratification into two large

segments – autological (non-figurative) and metalogical (figurative) is proved as reasonable.

The regularity of consecutive individual-author expansion of adjective compatibility of time-nominative lexemes is traced.

Future investigations of “time” image linguistic representation patterns are closely connected with the possibility to discover semantic and associative potential of time-nominative lexemes as well as to demonstrate general patterns

and individual peculiarities of their contextual image, aesthetic and expressive development, to define and to describe the possibility of creating new contextual types of diverse genre texts.

Key words: B.-I. Antonych language creation, individual poetic dictionary, linguistic image of time, time-nominative lexemes, nominations of parts of the day, nominations of seasons, epithet, metaphor, linguistic and aesthetic sign of national culture.